

## Skripta vydaná Ústavem religionistiky FF MU v rámci projektu FIFA, 1. část

Michal Puchovský, FF MU, Ústav religionistiky

Medzi rokmi 2010 až 2019 vznikajú v rámci projektu FIFA (Filozofická fakulta jako pracoviště excelentního vzdělávání: Komplexní inovace studijních oborů a programů na FF MU s ohledem na požadavky znalostní ekonomiky) učebné skripta. Ústav religionistiky prispel a v budúcnosti prispeje viacerými zaujímavými a užitočnými publikáciami. Z nich Vám čitateľom časť predstavujeme v stručných anotáciách. Skripta sú *zadarmo* dostupné na sekretariáte Ústavu religionistiky alebo po dohode s učiteľmi (autormi). Taktiež je možné ich stiahnuť bezplatne z Digitálnej knižnice Masarykovej Univerzity <http://digilib.phil.muni.cz/handle/11222.digilib/128525>.

**Luboš Bělka (2013). *Buddha a jeho zobrazování*. Brno: Masarykova univerzita, 132 s., ISBN: 978-80-210-6545-1**

**Anotácia:** Luboš Bělka sa v knihe venuje vizuálnym reprezentáciám Buddhu. Skriptum vychádza z dlhoročnej publikačnej činnosti na danú tému. Bohato farebne ilustrovaná publikácia pojednáva o zobrazeniach Buddhy od Buddhy Šákjamuniho – jeho legendárnej verzie tzv. Santálového Buddhu, cez vyobrazenia budúceho Buddhu Maitréju. Autor sa zameriava na pestrosť a význam jednotlivých výtvarných zobrazení buddhov, špeciálne sa sústreďuje na jeho burjatské variácie. Neopomína ani náboženský, historický, politický, kultúrny či geografický kontext dôb, v ktorých boli jednotlivé diela vytvorené. Preto sa autor niekedy podrobne venuje dejinám niektorých burjatských budhistických kláštorov, a rozoberá ich štruktúra a architektúra. V záverečnej kapitole tejto publikácie sa autor venuje gigantickým sochám Buddhu Maitréji, ktoré boli pýchou burjatských kláštorov na prelome 19. a 20. storočia, avšak boli nanešťastie zničené komunistickým režimom, ktorý v Mongolsku vládol od 20. rokov 20. storočia. Ako užitočná príloha je k knihe pripojený slovník a glosár termínov, ktoré sú použité v publikácii. Pre tých, ktorých zaujal kurz Buddhizmus a nemajú dosť obrázkov Buddhy, je to knižka šitá na mieru.

**Daniel Berounský (2013). *Archaická tibetská literatúra (7.–10. stololetí)*. Brno: Masarykova univerzita, 166 s., ISBN: 978-80-210-6358-7**

**Anotácia:** Daniel Berounský v knihe zhrňuje vývoj tibetskej literatúry od 7. až po 10. storočie. Tibetskí pisári boli mimoriadne plodní a zanechali po sebe veľa písomných pamiatok. V úvode autor charakterizuje pojem tibetská literatúra a vysvetľuje jej členenie na jednotlivé literárne kategórie. Ďalej opisuje význam písomníctva a spôsob výroby kníh v tibetskej spoločnosti. Autor sa taktiež zameriava na jednotlivé náleziská a knižnice tibetskej literatúry v chronologickom poradí. Začína objavom knižnice v Tun-chuangu, potom pokračuje nápismi z cisárskej

doby. Ďalšou kapitolou knihy je rozprávanie venované mytologickým príbehom, ktorých korene mnohokrát siahajú do obdobia cisárov. Publikácia obsahuje ukážky a preklady z niektorých vybraných archaických tibetských textov. V poslednej časti knihy sa autor venuje problematike tibetských prekladov indických budhistických textov a ich vplyvu na vývoj tibetskej literatúry. Zaujímavá publikácia pre študentov práve navštevujúcich kurz Tibetksý buddhizmus.

**Luboš Bělka (2014). *Mandala a dějiny – Bidija D. Dandaron a burjatský buddhismus*. Brno: Masarykova univerzita, 169 s., ISBN: 978-80-210-6725-7**

**Anotácia:** Publikácia sa zaoberá dielom Bidija D. Danderona (1914–1974), známeho burjatského buddhistu a buddhológa, na pozadí dejín burjatského buddhizmu v 19. až 20. storočí. Luboš Bělka v knihe opäť nadväzuje na svoju predchádzajúcu publikačnú činnosť v danej problematike. V prvej časti knihy opisuje historickú situáciu burjatskej sanghy, najprv počas obdobia cárskeho Ruska, neskôr za sovietskeho komunistického režimu. Po uvedení do kontextu nasleduje kapitola o samotnom Bidijovi D. Dandaronovi, v ktorej podrobne opisuje jeho životné osudy a dielo. V tretej časti knihy sa autor venuje tzv. Dandarovej mandale, významnému kultickému predmetu B. D. Danderona a jeho nasledovníkov, s tým, že ponúka dva prístupy výkladu symboliky mandaly – vyznávačský a religionistický. Ako prílohu autor ponúka dopracovaný český preklad prvej kapitoly najvýznamnejšieho diela B. D. Danderona Černý sešit: neboli o čtyřech Buddhových ušlechtilých pravdách: Společenská karma a úloha osobnosti. Bohato a farebne ilustrovaná publikácia je ako stvorená pre študentov kurzu Buddhizmus a fanúšikov mongolského buddhizmu.

**Aleš Chalupa (2013). *Gnosticismus*. Brno: Masarykova univerzita, 81 s., ISBN: 978-80-210-6507-9**

**Anotácia:** Skriptá na krátkej ploche stručne zhrňujú základné informácie pre záujemcov o vedecké štúdium gnosticizmu. V prvej kapitole sa Aleš Chalupa venuje vymedzeniu pojmov gnosticizmus a gnóza, ďalej rozoberá kľúčové pramene pre štúdium problematiky. V druhej kapitole zhrňuje základné charakteristické gnostické myšlienky a motívy, ktoré dopĺňa o stručný prehľad dejín štúdia gnosticizmu. Odtiaľ sa autor plynule posúva k počiatkom a zdrojom gnostickej náuky a k základnej typológii gnostických systémov. V dvoch nasledujúcich kapitolách opisuje dva najväčšie „klasické“ gnostické systémy – setovskú a valentinovskú gnózu. Tu autor končí rozprávanie o čisto gnostických skupinách a následne sa venuje dvom náboženským skupinám, ktoré boli gnostickými myšlienkami priamo ovplyvnené – manicheizmom a mandejcami. Skriptá sú ukončené kapitolkou, v ktorej autor rozoberá súčasné vedecké bádanie a dekonštrukciu gnosticizmu ako vedeckej kategórie. Veľmi užitočná knižka pre účastníkov kurzu Gnosticizmus, z ktorého prednášok a sylabu skriptum vychádza.

**David Václavík (2013). *Proměny americké religiozity*. Brno: Masarykova univerzita, 181 s., ISBN: 978-80-210-6596-3.**

**Anotácia:** Publikácia sa zameriava na vývoj americkej religiozity od momentu, keď sa vylodili prví osadníci na východnom pobreží Severnej Ameriky až

po súčasnosť. David Václavík to však nerobí úplne klasickým historiografickým štýlom. V prvej časti rozoberá tri rôzne perspektívy, z ktorých je možné k americkej religiozite pristupovať. V druhej vypichuje základné charakteristiky a špecifiká náboženstva v Spojených štátoch. Po tejto časti nasleduje stručné historické zhrnutie dejín amerického náboženstva. Ďalej autor rozoberá špecifický vzťah politiky a náboženstva v USA, a fenomén kultúrnej vojny. Nemenej zaujímavou časťou je kapitola venovaná teleevanjelizmu, často kritizovaného prepojenia médií a náboženstva, a jeho „komercializácie“. Na záver knihy je pripojená stručná chronológia najdôležitejších dejinných udalostí USA spojených s náboženstvom. Užitočným dodatkom sú vybrané náboženské dokumenty, vďaka ktorým si človek sám môže urobiť lepšiu predstavu, na akých základoch je postavená viera v Spojených Štátoch. Pekne ilustrovaná publikácia plná grafov a užitočných tabuliek môže veľmi dobre poslúžiť študentom kurzu Náboženství v USA a záujemcom o fenomén americkej religiozity.